ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Այսօր «Մշակը» ունի ուղիղ 900 բաժանորդ, քանի համամ ծախված համարներ, որոնք այս տարի էլ ունի շատ են ծախվում Թիֆլիսում։ Ուրեմն համամ ծախվածների նետ մենք ունենք այս բոլորը, գեռ յուսնար ամենը չը լրացած 960 բաժանորդ, այն ինչ անգնում տարվա վերջը մենք ունենք, համամ ծախվածների նետ միասին 1100, արեմնի մինչև անցնում տարվա բաժանորդների թիվ հասնելը մեզ պակաս է միայն 140 հատ բաժանորդ։ Իսկ ամբողջ տարվա ընթացքում ի հարկէ 140 բաժանորդից շատ կը հաւաքվի։

—

Երկուշաբթի, յունվարի 26-ին Թիֆլիսի թատրանական մշտական հայոց խումբը ներկայացրեց Լուսնդակնանցի «Էլի մէկ գոն» կոմեդիան, որ հեղինակը փոփոխեց և հենց գործադրիչների պիկա չունեց։ Փոփոխած «Էլի մէկ գոն» գրքուածքը ունէի անգամ և թայլ է քան թէ ապուշ։ Դրա մասին մենք ամբողջապես կը խոսենք մեր ընթերցողների նետ մեր հետևում համարներից մեկում։

—

ԹԻՖԼԻՍԻ գուման իր վերջին նիստի մէջ վճռեց հայերի բազմաթիվ քննութիւնի նշանակել քաղաքային վարչութեան կողմից վրա։

—

ՏԱՐԻՏԻՆՆԻ հնագրում մեզ անգիտացնում են որ այդ քաղաքի հայերը ուզարկեցին մեր խրատարանման անունով 600 բուրլ ն։ Գալով Մոսկվա Ընկերութեան գործին։

—

Մեզ հաղորդում են, որ յունվարի 21-ին ապարանքերը կոպեցին Հաւաքարար Էմիսարեանցը նեկեզցին, ասանելով մինչև 230 բուրլու անգիտելիներ, իսկ յունվարի 25-ին Ս. Կարապետի նեկեզցին կոտրեցին և տարան արամիաց խանելիներ Հաւաքարի թագաւոր ուսանողները լաս նանելին, որ փամանակ լայն և լաւագոյ փոգոցների վրա հանելու, հանելին նեկ և մեր փոգոցներում։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—

Չրանսիական պառագամարների ժողովի մէջ յունվարի 15-ին շարունակում էին վիճաբանութիւնները ապագրական նոր օրենագիր մասին։ Ժողովի անդամ Ֆլոֆէ նաւաքաղաքից ուելացնել օրենագիրն հետևանքը. իսկապէս ապագրական յանցանք չը կայ։ Տպագրութեան կամ հրատարակման այլ միջոցներով յանցանք գործողները պէտք է պատասխանատու լինեն ընդհանուր օրէնքներ նեան ասաց։ Մի այլ պառագամար՝ Տարտէ Ն նկատց հետևեալը։ Ն նկատ ասելով այն ապատութիւնը, որ այժմ վայելում է մամուլը, առաջարկած օրենագիրը բնականապէս յետագիտական է երևում։ Օրենագիրը կոպեց մամուլին գործը օգտա է քարել կոյսերութեան և լուսաֆիլիսոպի օրէնքներից։ Պէտք մի պատէք, այդ գործը թողէք հասարակական կարծիքին, որ կը կարգանոյ պատիժ անգանելու մասին։

Դրանից յետոյ Ֆլոֆի առաջարկութիւնը յանձնեցաւ մասնաժողովի քննութեանը։

Սրանից երևում է, որ պառագամարների ժողովը չը բաւականացաւ օրենագիր ասանելին մասնագիր քննելով, այլ անցաւ հետևեալ ընդհանուր հարցի քննութեանը. արդեօք կա՞ն այնպիսի ասանելիան յանցանքներ, որոնց կարող է գործել մասնագիր, թէ ապագրութեան միջոցով գործած յանցանքները պէտք է ենթարկուին ընդհանուր օրէնքներին։ Այս ընդհանուր հարցից, որ դրել է Ֆլոֆէ իր առաջարկութեամբ կախված է ամբողջ օրենագիր վիճակը։ Թէ հրատարակ

բոյերի ամրացած դիրքի վրա և յայտնի թոյերներին երկար պատերազմից յետոյ, երբա կողմից էլ բաւական շատ ապաստաններ և վիրաւորեալներ կան։

„Times“ լրագիրը, որ արտայայտում է Անգլիայի հասարակական կարծիքը, նեղսում է հետևեալը։ Փաստ որ Թիւրքիայի ռազմական յարաբերութիւնները կասեցրած ընդհատած չեն, Անգլիան դրանց բարեխնամած ծառայութիւններ կանի, ռազմական կարգ է յուսալ Անգլիայի դիպլոմատիական օգնութիւնն և միջոցներին վրա։ Եվ որ էլ սիրտ պատերազմ հեռանդերների համար պատասխանատու էլ լինի։ Եթէ ռազմական պատերազմ սիրտ, նա չը պէտք է զանգատվի, որ պատերիներները դրան օգնութիւն չը հասցրին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Կ. Պոլսի «Մասիս» լրագիրը հաղորդում է, որ առանձին Հայաստանի գիւղացի կուլտ բարդ ցեղից մնում բնակիչը. Լայտ փաստի ասողներում անցել են գեղի թիւրքաց Հայաստանի Աստանկիսա գաւառը և այնուհետ ապաստանութիւններ են անում։

—Նոյն լրագրի մէջ կարդում ենք, որ Կ. Պոլսի գեղացի բարձրաստիճան սկսել են գաստիարութիւններ կարդալ յոգնու բարեգործական հոգաբարձիներ, և մեր հասարակութիւնը ծանոթ դարձ Ք. Շերամեանն էֆենդին կարդում է իր խոսքերի Հայաստանի հանգարտարդութիւնն մասին, և մեծ հանգարութիւնը ընդունում են բոլորին գարձի գաստիարութիւններ։

—Նոյն լրագրի մէջ կարդում ենք, որ Աթենքի մէջ կազմվում է մի ընդարձակ ընկերութիւն «Հելլենական մութ» անունով, որի նպատակը պէտք է լինի նպատակ թեսալիայի և Եպիրոսի գաւառների ազատագրման հետ միասին։ Ընկերութիւնը պէտք է ունենայ իր իշխանութիւնն տակ մեծ գումարներ։

—Կ. Պոլսի «Լայքի» լրագիրը կէս պատանեկան հաղորդում է. հրամանն ասիներին գանութիւնն բաշխելու գործը կատարութիւնն գրած է (?). այս պատճառով Բ. Դուռը Հայաստանի սովալների համար պատրաստած մշակներ բերելու գործը ուշացրեցնում է. մասնաւոր, թէ արդեն գումար հատկացվել է և թէ դանակվում բաժանել է։ Բ. Դուռը, որպէս ենթադրում է, շատում Հայոց ներկայիների գանձանակարանն էլ թիւրքաց կառավարութիւնն ի գործ դրած պիտի համարվ...

—«Մասիս» լրագիրը հաղորդում է. երկու յոյն վաճառականներ 510 հազար ֆրանկ նուիրել են Ցուռնասանի կառավարութիւնը իր ոչխարների պատերազմի ապրիլ.

—Կ. Պոլսի «Մասիս» լրագիրը հաղորդում է. Զանգեզուր Հրան Ղաման փաստն պատերազմական մինչեւ նշանակված է.

—Կ. Պոլսի «Մասիս» լրագրի մէջ կարդում ենք. վանի գիւղերից մէկի մեկ ազգանունին բարկոր ազգայնիների կողմից հաղասաներ է բանտված եղել, բայց յետոյ չասի ցրեցի բարձակվելով այդ գիւղի վրա, հաղասաներ կոգոդում են, թշնամանեին գաղնում մեկի թագնելով մեռնելով ստակի ցրարի ժամանակ։

—«Մասիս» լրագրի մէջ կարդում ենք. «Լանից թիւրանում «Լուսամարկոյ բնակիչներնեանց» եկած մի հեռագիր ծանուցանում է, թէ երբ նշանաւոր ցրրեր. վանից մեկ օրվայ ճանապարհով հեռաս. Եղեկիս գիւղի մէջ գանված յրչեալ ընկերութիւնն գաղանի վրա յարձակվելով. վարժարանները ծեծել են և ցրացը փակել են։

ԹԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լրագիրները հաղորդում են մի քանի հետաքրքիր անգլերենիներ Ֆրանսիայում երեսի գերատեսնում։ Մայր Ռեմոնի Ամերիկայում ստում մի քանի ներկայացումների մասին։ Նիւ-Եորքում նա ստում է եղել 24 ներկայացում.— երբը անցում կատարել է «Ազգերն-Լվիս-վրեր» գերը, որից ստացել է 68,000 ֆրանկ, վից անցում «Ֆրան-Ֆրան»-ից 115,000 ֆր. մուտք, վից անցում «La dame aux Camelias» ունեցել է 127,000 ֆր. մուտք, չորս անգամ ներկայացրել է «Լրմանի», որից ստացել է 81,000 ֆր., երկու անգամ «Ֆեդրա» ներկայացումից ստացել է 304,000 ֆր. և երեք անգամ «Ռիշելիու» ստացել է մուտք 50,000 ֆր.։ Մինչեւ թեմ Մայր Ռեմոնի ներկայացումներից ստացվել են ամեն անգամ 19,000 ֆր.։

* * *

Գաղտնական անեկդոտներից անտեսում

մինչորդութիւնը եղած հանգանակութիւնն գործը ուշացրեցնում առած է. և ասուել է ստացել, թէ արտաքին գումար հատկացել է և թէ ներքնակով բաժանել է։ Բ. Դուռը, որպէս ենթադրում է, շատում Հայոց ներկայիների գանձանակարանն էլ թիւրքաց կառավարութիւնն ի գործ դրած պիտի համարվ...

—Կ. Պոլսի «Մասիս» լրագիրը հաղորդում է. Զանգեզուր Հրան Ղաման փաստն պատերազմական մինչեւ նշանակված է.

—Կ. Պոլսի «Մասիս» լրագրի մէջ կարդում ենք. վանի գիւղերից մէկի մեկ ազգանունին բարկոր ազգայնիների կողմից հաղասաներ է բանտված եղել, բայց յետոյ չասի ցրեցի բարձակվելով այդ գիւղի վրա, հաղասաներ կոգոդում են, թշնամանեին գաղնում մեկի թագնելով մեռնելով ստակի ցրարի ժամանակ։

—«Մասիս» լրագրի մէջ կարդում ենք. «Լանից թիւրանում «Լուսամարկոյ բնակիչներնեանց» եկած մի հեռագիր ծանուցանում է, թէ երբ նշանաւոր ցրրեր. վանից մեկ օրվայ ճանապարհով հեռաս. Եղեկիս գիւղի մէջ գանված յրչեալ ընկերութիւնն գաղանի վրա յարձակվելով. վարժարանները ծեծել են և ցրացը փակել են։

ՄԵԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՏՔԱՐԵԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 յունվարի։ Այսօր նաստանական գաւառներ քանից կոչեցուցիչ. փարթամ-Լուգնովի գանգատ „Нове Время“ լրագրի խմբագիր Ֆէօդորովի, նրա աշխատակից Բուրենինի, „Սանկտ-Պետերբուրգսկիյ Վեդոմոստի“ վիպի Հերինի Գրիգորյանի և „Петербургская Газета“ լրագրի աշխատակից Բասանովի վրա։ Դատարանը վճռեց. Գուլիկոպոլոյին բանտարկել Հանգանակարանի մէջ երեք ամսով, Ֆէօդորովին, Բուրենինին և բասանովին բանտարկել երեք ամսով և բացի այդ տուգանք առնել՝ Ֆէօդորովից 400 ր., բասանովից 100 ր.։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 26 յունվարի։ Նոմկոսի քէչէլ պանդուխտների մասին նշանակ և ուսերդների Հայրերի մասին նա-

պանդան գնացանանանը ոչինչ որոշ յայտնի չէ։ Ռուսիայի չէ բանակել մեր արտաքին գործերի մինիստրի հետ այդ առարկայի վերաբերութիւնը և իր կառավարութիւնից ոչինչ հրամանագիր չէ ընդունել։ Լրագիրների հաղորդած լուրերը այդ հարցի մասին անհիմն են։ Երկի բազաւոր Լայորը զորավարի ժամանակ առաջ կանչեց Լոմիսանան փոխարքայ Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայեվիչին և հրամանից զորքերին նրան գինուորական պատիւ։ Զորքերը ուրա կանչեցին։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 26 յունվարի։ Հայդարաբ-Գինեանի Բ. Դրան առանձին հանձնարարանի հետ ուղերգելցաս պարսկական սահմանները թիւրքաց-պարսկական սարահանդները լուծելու համար։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 յունվարի։ Գնացան բանկի 5% առանձնը առաջին շրջանի արժէք 95 ր. 37 կ., երկրորդ 93 ր. 25 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 5 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան առանձնը արժէք 222 ր., երկրորդ 212 ր. 55 կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան առանձնը արժէք 91 ր. 81 կ., երկրորդ 92 ր. երրորդ 92 ր., ասի 7 ր.82 կ.։ Ռուսաց 1 ր. Լոնդոնի վրա արժէք 25.19 պենս, Ամստերդամի վրա 127.37 պենս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա 214 3/4 մարկ, Փարիզի վրա 266 ֆրանկ Լոբայի արտադրութիւնը հանգիստ է։

ՍԵՓԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑԻՑ

ՂԱՐԻՆ, 27 յունվարի։ Քաղաքի մէջ տարածված են կարմրուկ և դեռատ տիպ հիւանդութիւններ, որոնք շատ գոհեր են տանում, գլխաւորապէս երեխաներից։ Զանգատեալ գրալի են։ բժշկների բացակայութիւնը և առողջապահական միջոցների գործադրելու պակասութիւնը։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՏԱՔԻՆԻ

նայն տրվել բնակիչներ պերճախօս էր. անուններ որ մէջ մը խելք ունեն, այդ հանգարտարդութիւնն մեծ կարևորութիւնը կրնան։ Փարիզցիներն վարարարանի վիճակը ծանոթացաց Կ. Պոլսոյ նոյ. այդ համեստ երիտասարդը Կ. Պոլսոյ նոր սերունդի պարագլուխը կրնայ համարվիլ։ Երբ էր մասնենք թէ Թագան կին ու գաւակ, տան ու հանդիսան, չան և գասակի և կաշխատի կամ էլ ծառայութիւն հայ ժողովրդի կրթութեան համար, կը սիրենք մասնել թէ մենք ինչ կընենք։ Գ. Փարիզացիան անչանգնդութիւնն, զուգարութիւնն, հարեւանութիւնն և խելքով գործելու կենդանի օրինակ մ'է հայ երիտասարդութիւնն. երբ այս տողերը կը գրենք, նա գրելն Տիգիս է։

Գ. Փարիզացիան հանձնելն ոչ շատ ուշ հասաւ մեր հարցնելիքներ։ ոչ. Նիկոգոսեան. իր գիրուար ի գրանան անձն նա գրելն հանգամանքներ էր ի Կ. Պոլիս. թիւրքերն անանց նորա դարը կանխաս. ծանուցին. Ցուռնասանի Լիմն քէպէտ ան էր, բայց ոչ. Նիկոգոսեանը բնդունելու համար գրասենեակները հան. Մեկ անկ չէ բանչ թէ նա ինչ սիրալիր բնդունելութիւն պատրաստ ենք ընել մեր հարցնելիքներ։ Փաստ որ նա է, նա ազատութիւնն ըրաւ մեր մէջ։ Թէպէտ դիրքը քիչ մը անանաս կը գանենք, և խիստ կիրգով կը գասէ գանգ, բայց նոր սերունդը որ կարմարէլ կեղծիքն ու խարդասանութիւնը, կը սիրէ անկեղծ ու նշմարասանութիւնը։ Գ. Նիկոգոսեանը ի մասոյ կը անգնդանեն մեզ Ցուռնասանի հայոց կարիքները. վիճակը և անանքը, և ասոր Ցուռնասան մասնոյ մէջ գրաւ պիտի կրնայ նպաստել ազգային գործին։

Գ. Նիկոգոսեանէ քանի մ' որ առաջ հասած էր Գ. Գէրաչ. որ 8 ամսէ ի վեր Լոնդրայ էր. ազգային գործերին քաղաքական խնդրոյ մէջ. Գարարարի ազ քաղաքը նեղասած է և իր խանգնդութիւնը ու հարգասութիւնը հանդ-

յասանանի բարեհոգութիւնց համար մեծագոհ ազատակար կրլլայ ազգին։ Երկու տարի առաջ երբ հայկական ազգասանդարութիւն մը նշրայա գնայ, յայտնի անանդացաս թէ ոչչան անձանանի Գ. Գէրաչի այս անգամն այցելութիւնն կերպի թէ մեզ յատանդանութիւն եղած չէ այս մասին։ Իրաւ է որ հայ և Հայաստան բառերը բաւական ընդունարցած են, բայց քիչ մը մեր վրա պէտք եղած անգնդութիւնները ունին։ Լաւ կերպով տարանում ընելու համար ոչ. Գէրաչ իր աշխատանքները երեք մասի բաժնած է. 1-ին. մասնէ բնանանեան շրջանակներու մէջ և հայերն մանչցնել անանց իրենց անարդած անանը։ 2-ոյ յարաբերութիւններ հաստատել հայաստանեան անանց հետ և ջանալ անանց ուղղութիւն տալ հայկական խնդրոյ մէջ։ 3-ոյ բանակցել նորանարարց հետ Հայաստանի բարեկարգութեանց մասին։

Ընանանեան շրջանակներու մէջ շատ երեկոյթներ և հանդիսաներներ այս խնդիրներով կը գրաւել և կը նկարագրել Հայաստանի ազգանները, կը ծանանանցնել մեր անգնդանը և ներկայն ու ազգ մեզ գերերը, զոր հայք կը կատարեն ուրիշ աշխարհներու մէջ։ Լերնին գեղգը իրեն գանանանանեան կը հանանեն։ Մի գիշեր մեծ երեկոյթի մը մէջ Իրլանդայի հարցին վրա էր խոսակցութիւնը. մարդերը յուզեալ են, ամենքը մինչեւներ. գարմանեան կը մասնեն և կատաղեն։ այն գանանեն ու Միհրդէր։ Ազգնաս մեծ գարմանանեն. Լեն մին կուգայ գեղի տիրին Դաղմիրի (գրիգոր Ոլկա Պերեզ) տիկին. կրան. մեզ ալ տուէք Լորդ-Մէլիքոնի մը. ոչ փրկանքը։

Ամն Հասարակական ամենից-գրաց մարդը մը-չանկ հարկ էր. թարգմանանդներն էին, երեսխանեներն և բաղմաթիւ պաշտանական ամենիցը, որոց մէջ Հայաստան գաղան երեսխանդ վասանանեն։ Հայկական գաղն երեսխանդ վասանանեն այս մասին ոչ յայտնութիւն գասանանեցը։ Լրագրերու մէջ գլխաւորապէս 8 էլ էր նանանանեն։ Ազգնաս բարեկամ Գրիգոր Արտաքինի

Արդեսք Թրքերը և իր նանանները մարդասիրական զգացմունք թրքաւոր են։

Հասարակաց կարիքը է նոյնաս մեզ պատրաստելու համար թէ որ երկասարդ մը միայնակ և ասանց գրասական մթնոլորտաս կարելի էր ընել. ոչ. Գէրաչ ըրաս. և գիտենք թէ ինչ ասանանան մեծ գանգատութիւններ Հարկ է որ մեր ասանց գրասական մը ունենանք ի Լոնդոն որ հայասանակ ոչ. Գէրաչի հանգամանքներ.

Նոյնասանաց հետ բանանանքներեն խնդրոյն կարեւորագոյն մասը կը կազմէին և հոս ալ գանանաս ասանի ասանց. Իրարանչիւր նախարարի հետ ոչ. Գէրաչ ասանեն ասանանքներ ունենայաս. ասանն նախարարը խոսասցան են պատանանեն ժողովոյ. մեր իրենց ազգանունները հանդիսի ի նպատակ հայոց, և ասանք յայտարարած են թէ ոչ շատ ուշ իրենց հայասանանանան